

FSC® Nederland | Jaaroverzicht 2018
FORESTS FOR ALL FOREVER

Bron: Liesbeth Gort

BESTE LEZER,

Het is niet altijd eenvoudig uit te leggen.... dat je hout moet toepassen om bossen toekomst te geven. Dat lijkt nogal tegenstrijdig, maar de getallen liegen er niet om. Meer dan de helft van het hout dat we in Nederland gebruiken is inmiddels FSC-gecertificeerd, en dankzij die toegenomen vraag naar gecertificeerd hout is nu, in 2018, wereldwijd bijna 200 miljoen hectare bos FSC-gecertificeerd. Dat bos staat er nog, is gezond, heeft toekomst.

En toch, hoe mooi het FSC-verhaal ook is, eigenlijk doen we het bos tekort. Want behalve leverancier van ons **meest duurzame bouw materiaal** heeft een goed beheerd bos nog zoveel meer te bieden voor bijvoorbeeld het klimaat, de waterhuishouding en natuurlijk de bewoners, mens en dier, van het bos.

Dat is misschien wel de grootste winst die we dit jaar hebben geboekt. Die extra waarde van het bos, de zogenaamde **ecosysteemdiensten**, zijn we nog veel beter gaan begrijpen en ook echt concreet gaan maken. Erkenning van die diensten geeft FSC-bosbeheer een veel beter verdienmodel. Verschillende partners uit ons netwerk hebben zich inmiddels gemeld om daar samen met ons mee aan de slag te gaan. Het belooft veel voor de komende periode.

2018 was ook het jaar waarin Greenpeace aankondigde haar lidmaatschap met FSC deels te beëindigen. Ze vindt dat de hoge FSC-eisen onvoldoende kunnen worden uitgevoerd in zogenaamde 'high risk' landen, waar sprake is van corruptie en zwak bestuur.

We verschillen daarin van mening. In deze landen zijn de bedreigingen van bosvernietiging dusdanig groot dat 'niets doen' wat ons betreft tot veel grotere risico's leidt.

Dat laatste is toch wat ons het meeste drijft: **het verschil willen maken**, in tropisch bossen en dichtbij. Onze opdracht is een inspirerende: bossen beschermen (tegen invloed van buitenaf) door ze duurzaam te beheren, met als resultaat een fantastisch, circulair, klimaatvriendelijk bouw materiaal: hout.

In dit jaarverslag leest u hoe we afgelopen jaar invulling gaven aan dit mooie verhaal. Veel lees- en kijkplezier!

Namens bestuur en team van FSC Nederland,

Liesbeth Gort
Directeur FSC Nederland

BEPROEFDE RECEPTEN

FSC Nederland is een netwerkorganisatie van meer dan 250 partners. We werken samen met een grote verscheidenheid aan bedrijven en maatschappelijke organisaties om het aandeel FSC-gecertificeerde producten in Nederland te vergroten. We ontmoeten elkaar ook op bijeenkomsten waar wij én onze partners elk jaar naar uitkijken.

Ons jaarlijkse **FSC-event** is één grote ontmoetingsplek van organisaties uit de bouw, retail, papiersector, overheid, ngo's en houthandel. Meer dan 200 deelnemers lieten zich dit jaar in Burgers Zoo (Arnhem) inspireren door Reinier van den Berg, de Londense architect Andrew Waugh en Greenpeacedirecteur Joris Thijssen. Liesbeth Gort riep op FSC-hout een centrale positie te geven in het klimaatbeleid en de nieuwe economie. Ze benadrukte de prachtige missie van FSC, die tegelijkertijd niet de makkelijkste boodschap verkondigt: "We hebben de boodschap '**Kies voor hout, red het woud**' gekozen omdat het voor veel mensen lastig te begrijpen is dat juist houtgebruik veel kan betekenen voor bosbescherming."

FSC Nederland is ook regionaal actief. In samenwerking met diverse houthandels organiseerden we opnieuw drie keer een '**Tour door het Hout**'. Bij Houtwerf (Zoeterwoude), Van den Berg/GWW Houtimport (Lopik) en van Drimmelen (Zwijndrecht) kregen de deelnemers letterlijk tussen het hout informatie over FSC-bosbeheer en nieuwe circulaire toepassingsmogelijkheden van hout. Ruim honderd opdrachtgevers, bouwers en toeleveringsbedrijven namen deel aan de 'Tours' in 2018.

De Vries en Verburg (foto), Heembouw en De Groot Civil Engineering zetten dit jaar een handtekening onder een **partnerovereenkomst** met FSC Nederland. Alijd van Doorn, directeur duurzaamheid van Heembouw: "Wij nemen verantwoordelijkheid voor onze omgeving. Dat betekent onder andere een actieve inzet op vermindering van CO2-uitstoot. Ontbossing is verantwoordelijk voor ongeveer 20 procent van de CO2-uitstoot wereldwijd. Heembouw is al een aantal jaren FSC en PEFC-gecertificeerd en wij passen in onze projecten zoveel mogelijk duurzaam hout toe. Dit convenant is een extra bekrachtiging van onze bestaande werkwijze."

FSC-Friday, traditioneel de laatste vrijdag van september, is hét moment waarop we met onze partners samen laten zien waarom we FSC-bosbeheer zo belangrijk vinden. Meest opvallend waren de communicatie-acties van onze partners Altripan, Bouwgroep Dijkstra Draisma, WNF en de Hema. Altripan won de houten FSC-beker voor beste FSC-Friday uiting. Hema viel op met een filmpje op facebook dat liefst 16.000 views opleverde!

HEMA

September 28 at 11:00 AM · 🌐

Per minuut verdwijnen er 36 voetbalvelden aan bos en daarom is onze doelstelling dat in 2022 al ons hout en papier duurzaam is en het FSC-keurmerk draagt. Hierdoor dragen we direct bij aan de bescherming van onze bossen en aan een gezonde leefomgeving voor mens en dier wereldwijd. #FSCfriday

**daarom wordt al ons
houten speelgoed duurzaam**

IMPACT OP BOUW EN BELEID

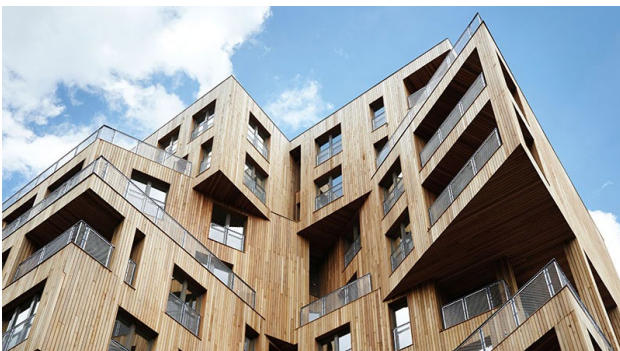
FSC Nederland heeft ook in 2018 sterk ingezet op het overtuigen van opdrachtgevers en bouwers van het feit dat duurzaam hout uitstekend past in een klimaatvriendelijke, circulaire manier van bouwen. Dit gaat niet zonder slag of stoot. Belangrijk onderdeel van onze strategie is het onderbouwen van ons verhaal met onderzoek, dat we deels zelf uitvoerden.

Bron: GWW Houtimport

In de eerste helft van 2018 deden we zelf onderzoek naar materiaalkeuzes in **25 projecten** in de grond- weg- en waterbouw. Deze projecten waren vooral uitgevoerd door gemeenten. Kenmerk van de projecten was dat in de loop van het aanbestedingsproces werd afgeweken van de meest milieuvriendelijke keuze. Ben Romein, FSC Nederland: “We concludeerden dat dit meerdere oorzaken heeft. Bij de opdrachtgevers ontbreekt veelal de kennis om goede afwegingen te maken over de **milieu-impact** van materialen, bovendien wordt door dit kennisgebrek de markt onvoldoende geprikkeld om duurzame stappen te zetten. Daarnaast blijkt het kostenaspect bij de afweging meestal zwaarder te wegen dan de milieu-impact.”

Over het verminderen van milieu-impact gesproken, daar liggen heel **veel kansen**. TNO verkende in opdracht van het ministerie van BZK de milieu-impact van **circulaire maatregelen** in de woning- en utiliteitsbouw. In het onderzoek zijn acht maatregelen (scenario's) uitgewerkt hoe door **circulair** bouwen de milieu-impact in de bouwsector kan worden verlaagd. Het vervangen van 10% van de hoeveelheid toegepast beton (in casco, vloeren) door hout blijkt met afstand de meest effectieve maatregel.

FSC Nederland was in oktober actief deelnemer aan **Ecoprocure** in Nijmegen, Europa's grootste duurzaam inkoopcongres, vooral bezocht door overheidsinkopers. Focus lag op het presenteren van de waarde van duurzaam hout binnen het **circulaire bouwproces**. Samen met de gemeente Nijmegen organiseerden we een excursie naar een ecologische woning in Nijmegen-Noord, geheel gebouwd van gecertificeerd hout. Patrick Schreven, architect van het project: “Circulair zijn met traditionele materialen levert nog teveel **CO2-uitstoot** op. Belangrijk is om zoveel mogelijk materialen uit de biologische kringloop te gebruiken. Het mooiste voorbeeld van zo'n materiaal is hout.”

40% procent van de milieubelasting in Nederland wordt veroorzaakt door de bouw, vooral door de toepassing van 'fossiele' materialen als metalen en beton. In het Rijksbrede programma 'Nederland Circulair in 2050' zijn daarom doelstellingen geformuleerd om de materiaalimpact in de bouw te verlagen: 50% minder gebruik van primaire grondstoffen in 2030, 100% circulariteit in 2050. Door meer gebruik van hout als bouw materiaal heeft deze doelstelling een reële kans van slagen.

IMPACT OP HET BOS

Bijna 200 miljoen hectare bos wereldwijd is FSC-gecertificeerd. Een oppervlakte vergelijkbaar met 50x Nederland. Getallen waar je je nauwelijks een voorstelling van kunt maken, laat staan van de impact die je bereikt. Dit jaar presenteerden we twee rekentools om het effect van de toepassing van FSC-hout op het bos nog tastbaarder te maken. En organiseerden we in Afrika een bijeenkomst met de handel en bosbeheerders om daar impact te maken met FSC-boscertificering.

“FSC-hout is het **goedkoopste hout** dat je kunt krijgen”. Dat lijkt een sterk verhaal, en dat is het ook! Immers, als je alle kosten meerekent, ook die voor het klimaat en de biodiversiteit, is kiezen voor gecertificeerd hout financieel de beste keuze. De **FSC Impact Calculator**, ontwikkeld met EY en de TU Delft, toont aan dat gebruik van discutabel hout grote risico's met zich meebrengt waar uiteindelijk de samenleving voor opdraait. Arno Scheepens, manager EY Climate Change and Sustainability services: “Bedrijven willen in toenemende mate begrijpen hoe ze waarde creëren. Innovaties zoals de **FSC impacttool** helpen met het inzichtelijk maken van de impact die bedrijven kunnen realiseren, in dit geval door te kiezen voor het gebruik van FSC-gecertificeerd tropisch hout.”

Remon Knaap en Henk Hoenink (Nijhuis Bouw)

Nog tastbaarder wordt het met de **Bosberekentool**. Deze laat zien welk oppervlak bos duurzaam beheerd kan worden dankzij de toepassing van een bepaalde hoeveelheid FSC-hout in een project. Een hele concrete manier om als opdrachtgever of bouwster te communiceren over de impact van het project als het gaat om bosbescherming. Tientallen partners, gemeenten, waterschappen, bouwsters en houthandels hebben dit jaar al gebruik gemaakt van de **Bosberekentool**.

Bron: Jaap van der Waarde/WWF

Meer FSC-bos in Congo Basin

In juni organiseerde FSC een **Business Encounter** in Libreville, Gabon. Er waren bijna 60 vertegenwoordigers aanwezig van overheden, ngo's, bosbeheerders, houtindustrie en houthandels. Doel is om het **FSC-areaal** in de regio in 2030 te **verdubbelen**, onder andere door minder bekende houtsoorten (LKTS) uit die regio te promoten, en de waarde van de bossen voor klimaat, biodiversiteit en water beter te waarderen. Andere maatregelen zijn kostenreductie van certificering en het creëren van meer bewustzijn bij eindgebruikers dat het gebruik van duurzaam tropisch hout nodig is voor bosbehoud.

FSC-BOSBEHEER BETEKENT NOG VEEL MEER..

Door FSC-producten te kopen geven we bossen waarde als houtleverancier. Dubbele winst, want duurzaam bosbeheer houdt bossen in stand, en levert ons ook nog eens een fantastisch, duurzaam bouw materiaal. Maar dat is lang niet alles. Bossen hebben nog veel meer te bieden, en daar gaan we wat mee doen. Immers, hoe meer we de waarde van bossen kunnen concretiseren, hoe beter we ze kunnen beschermen.

FSC-bosbeheer heeft een directe relatie met maar liefst 11 van de 17 **Sustainable Development Goals (SDG's)**, die zijn vastgesteld door de Verenigde Naties. Niet zo gek, duurzaam bosbeheer staat immers ook voor goede arbeidsomstandigheden, schoon water, eerlijke handel, en bescherming van klimaat en biodiversiteit. Zo vindt in meer dan 100 bosgebieden wereldwijd FSC-bosbeheer plaats door lokale gemeenschappen. Zij oogsten hout, rubber, noten of ander voedselproducten onder de voorwaarde dat het bos in stand blijft. Op deze manier wordt de lokale economie gestimuleerd én blijft het bos gezond.

Goed bosbeheer waarborgt niet alleen mogelijkheden voor duurzame houtproductie, maar ook het onderhoud van **ecosysteemdiensten** zoals biodiversiteit, CO₂-opslag, behoud van waterwegen en bodem en mogelijkheden voor ecotoerisme. Hoewel die **ecosysteemdiensten** heel waardevol zijn wordt het bos, of beter gezegd de boscigenaar, er niet voor betaald. Daar liggen dus kansen om verantwoord bosbeheer een beter verdienmodel te geven. En dat is nodig. Annerieke Sleurink van FSC Nederland: "Houtproductie op zich biedt vaak niet voldoende inkomsten voor boscigenaren om het bos goed te onderhouden."

'BOSSEN ZIJN DE ONBEZONGEN HELDEN VAN DE KLIMAATVERANDERING'

- Deborah Lawrence, hoogleraar Milieuwetenschappen aan de Universiteit van Virginia.

Met de nieuwe Ecosysteemdiensten Procedure die FSC heeft ontwikkeld, kan de **impact en waarde** van die ecosysteemdiensten per bos in kaart worden gebracht en worden vastgesteld door een onafhankelijk verificatie-systeem. Dit biedt voor boscigenaren nieuwe mogelijkheden om sponsors of andere investeringen aan te trekken. Ook kunnen de claims gebruikt worden op producten uit het bos, waardoor die waarde beter gecommuniceerd kan worden."

EEN STERK, WERKBAAR SYSTEEM

Verduurzaming van de handelsketen gaat niet vanzelf. Het ondersteunen van marktpartijen om daarin stappen te zetten hoort daar vanzelfsprekend bij. Bijvoorbeeld door het verbeteren en waar mogelijk vereenvoudigen van de certificeringssystematiek. Dit doet FSC Nederland in samenspraak met bedrijven en opdrachtgevers die ermee moeten werken.

De standaard voor **projectcertificering** (FSC-STD-40-006) is dit jaar herzien. FSC Nederland heeft een grote rol gespeeld in de herziening van deze standaard en de praktijktests. De herziene standaard sluit met name beter aan bij de dagelijkse praktijk van bouwbedrijven die daarmee eenvoudiger aan de eisen voor FSC-certificering kunnen voldoen en FSC-claims kunnen maken. De bouwbedrijven mogen nu ook een FSC-projectverklaring opstellen voor de opdrachtgever.

Daarnaast denken we samen met marktpartijen na over de toekomst van het FSC Mix label. Daarom hielden we van juli tot september een **consultatieronde** over de juiste strategie met betrekking tot de plek van **controlled wood** in het FSC-systeem.

De Nederlandse FSC-bossenstandaard is officieel goedgekeurd door FSC International en zal begin 2019 worden gepubliceerd. Met de revisie sluit de **standaard** weer aan bij actuele discussies in bosbeheer. Zo besteedt de standaard aandacht aan het voorkomen van bodemverdichting, afvoer van tak- en tophout (biomassa) en de bestrijding van invasieve, uitheemse soorten.

FSC Nederland heeft in 2018 aan een zogenaamde **Nationale Risico Analyse** (NRA) gewerkt. Mengen van FSC-gecertificeerd hout met niet-gecertificeerd hout mag, mits dit hout voldoet aan aantal minimumeisen (voor Controlled Wood). De NRA brengt de **risico's** in kaart die gebruik van hout uit niet-gecertificeerd bos met zich meebrengt. De NRA voor Nederland concludeert dat die risico's voor hout uit Nederlands bos laag zijn. DE NRA wordt medio 2019 gepubliceerd.

FSC en PEFC hebben **bezwaar** gemaakt tegen de goedkeuring van **STIP** door TPAC, de commissie die houtkeurmerken beoordeeld ten behoeve van het duurzaam inkoopbeleid. STIP is een administratieve vondst, die op de al bestaande en bewezen certificaten leunt. STIP heeft dan ook geen relatie met het verantwoord beheer van bossen en is geen Chain of Custody. Dit is een belangrijke eis van de overheid. Daarom is de TPAC-goedkeuring van STIP inmiddels opgeschort. Als FSC-servicekantoor beantwoorden wij vanzelfsprekend veel vragen over het FSC-systeem, certificering en logogebruik. Bovendien werken we aan het tegengaan van (mogelijk) misbruik zodat we een sterk en betrouwbaar systeem blijven.

EN DE WINNAAR IS...

Misschien wel de beste manier om ervoor te zorgen dat het marktaandeel duurzaam hout en papier stijgt is het tonen van inspirerende voorbeelden. We zijn dan ook initiatiefnemer van diverse prijzen om te laten zien dat er talloze duurzame, mooie FSC-projecten in Nederland tot stand komen.

Woningcorporatie 'thuis uit Eindhoven was de trotse winnaar van de **Nederlandse Duurzaam Bouwen Awards** 2018. De jury koos voor 'thuis omdat ze niet alleen inzet op energetische maatregelen, maar ook op duurzaam **materiaalgebruik**. Robert Arts, Adviseur Strategie en Duurzaamheid van 'thuis: "We geven invulling aan ons duurzaamheidsbeleid volgens de principes van The Natural Step. Dat betekent dat we integraal, dus veel breder, naar onze projecten kijken." Dat de toepassing van duurzame materialen steeds vanzelfsprekender wordt blijkt ook uit het project Patch22 uit Amsterdam. Deze grotendeels uit hout opgetrokken hoogbouw ontving de publieksprijs. FSC Nederland is samen met abcnova, Duurzaam Gebouwd en W/E adviseurs initiatiefnemer van de Awards.

De alweer vierde editie van de **Forest50** kende een nieuwe lijstaanvoerder: Slokker Bouwgroep presteert het beste bij de toepassing van duurzaam hout in de bouwsector, en communiceert daar bovendien actief over. Eric Slokker, algemeen directeur: "Ik ben enorm trots op het behalen van dit geweldige resultaat en op al onze medewerkers die dit mede mogelijk hebben gemaakt. Een tweede plaats vorig jaar en nu de eerste in de **Forest50** ranking ligt geheel in lijn met onze doelstelling om in 2019 allen nog maar gecertificeerd hout toe te passen." VolkerWessels en TBI Holding zijn de nummers twee en drie op de lijst. Heembouw Holding is met een zevende plaats de sterkste stijger.

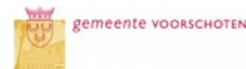
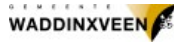

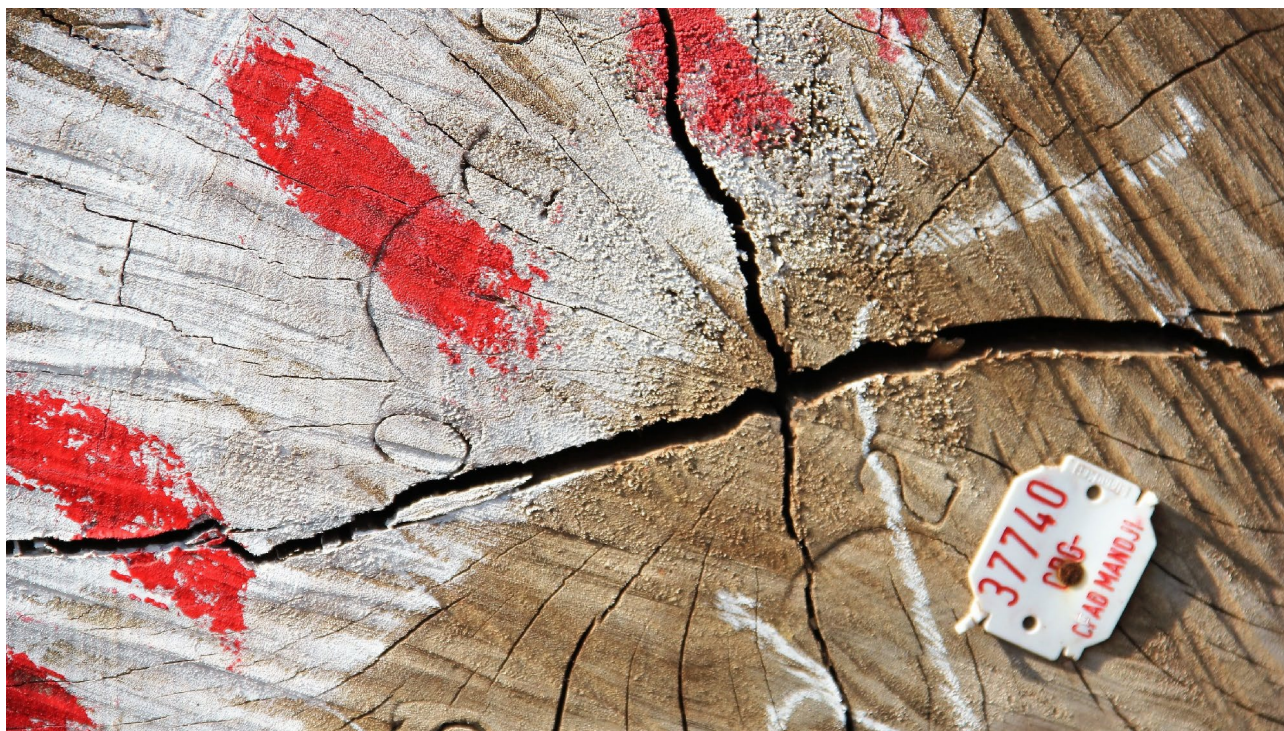
David Sloep van het Hout- en Meubileringscollege in Amsterdam ontwierp een bijzonder **zitmeubel** genaamd 'Fuik'. De jury van de **FSC Design Award** was zo onder de indruk dat David als winnaar werd uitgeroepen. Annemieke op 't Hof, jurylid vanuit Staatsbosbeheer: "De inzendingen tonen heel mooi hoeveel kanten je op kunt met Hollands beuken. Van de positieve eigenschappen van deze houtsoort, zoals bijvoorbeeld een hoge buigzaamheid, is door veel deelnemers gebruik gemaakt. Gaaf om te zien." FSC Nederland werkte in dit project samen met Staatsbosbeheer, Intratuin, Binthout en ontwerpstudio van Swam.

OOK DIT JAAR WAS NIET MOGELIJK GEWEEST ZONDER ONZE PARTNERS. BEDANKT!

Bron: Liesbeth Gort

TEAM EN BESTUUR 2018

Ons bestuur is, naast de voorzitter, samengesteld uit een evenredige vertegenwoordiging van de drie FSC-kamers: sociaal, ecologisch en economisch.

Liesbeth Gort
Arjan Alkema
Vera Tomberg
Rick Kamphorst
Annerieke Sleurink
Mark Kemna
Ben Romein
Miranda Mars

l.gort@fsc.nl
a.alkema@fsc.nl
v.tomberg@fsc.nl
r.kamphorst@fsc.nl
a.sleurink@fsc.nl
m.kemna@fsc.nl
b.romein@fsc.nl
m.mars@fsc.nl

Directeur
Adjunct-directeur
Officemanager
Netwerkmanager Circulaire economie
Business Development PES
Netwerkmanager opdrachtgevers
Netwerkmanager houtsector
Netwerkmanager & communicatie

Dhr. B. van Veldhuizen, voorzitter
Dhr. R. Koolen, penningmeester
Mevr. M. Grooten, lid
Dhr. A. van Wijngaarden, lid
Dhr. B. Huisman, lid
Dhr. R. Lamain, lid
Dhr. S. Meinhard, lid

(PGZ International)
(Heijmans NV)
(Wereld Natuur Fonds)
(CNV Vakmensen)
(Het Flevo-landschap)
(IUCN Nederland)
(Hupkes Houthandel Dieren BV)

Neem contact met ons op!

FSC Nederland
Wilhelminapark 37
3581 NJ Utrecht
+31 (0)30 276 7220
info@fsc.nl

FSC® F000222

